

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دوفصلنامه

در مسیر اجتهاد

دوفصلنامه علمی در مسیر اجتهاد
سال دوم، شماره دوم، بهار و تابستان ۱۴۰۴

«آراء نویسندگان مقالات، لزوماً دیدگاه مجله نیست.»

«به موجب ماده ۱۳ قانون مطبوعات مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۸ مجلس شورای اسلامی، پروانه انتشار نشریه در مسیر اجتهاد در زمینه الهیات و معارف اسلامی (تخصصی) به زبان فارسی و ترتیب انتشار دوفصلنامه، با گستره سراسری و نوع انتشار مجله‌ای، به نام حوزه علمی خراسان - مدرسه علمی عالی نواب در تاریخ ۱۴۰۲/۹/۶ به شماره ثبت ۹۴۷۱۴ از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی صادر گردید.»

شاپا: ۸۴۳۰-۳۰۶۰ شاپای الکترونیکی: ۶۷۳۴-۳۰۹۲

صاحب امتیاز: **مدرسه علمی عالی نواب** (با حمایت حوزه علمی خراسان)
مدیر مسئول: **محمد اسفندیاری** ■ سردبیر: **مصطفی امیری**
مدیر اجرایی: **سید صادق سیدان** ■ ویراستار: **محمد بهشتی** و **ند**
صفحه آرا: **هاشم دهقانین حقیقی** ■ نشانی: مشهد، ابتدای
خیابان شیرازی، جنب حرم مطهر، مدرسه علمی عالی نواب
کد پستی: ۱۱۴۳۶۳۳۷۱۹ ■ شماره تلفن: ۰۵۱-۳۲۲۵۹۵۵۹ | داخلی ۵۰۳

E-mail: DMI.PAJOOHESH@H-NAVVBAB.IR

DMI.JOURNALS.HOZEHKH.COM

❁ اعضای هیئت تحریریه (به ترتیب حروف الفبا)

- حجت الاسلام والمسلمین دکتر مصطفی امیری
استاد سطوح عالی حوزه علمی خراسان، عضو گروه علمی مدرسه علمیه اسلام شناسی حضرت زهرا علیها السلام
- حجت الاسلام والمسلمین حسن درجی
استاد سطوح عالی حوزه علمی خراسان، استاد دانشگاه علوم اسلامی رضوی
- حجت الاسلام والمسلمین ابوالقاسم دستورانی
استاد سطوح عالی حوزه علمی خراسان، دبیر گروه علمی فقه و اصول مدرسه علمی عالی نواب
- حجت الاسلام والمسلمین دکتر مصطفی رفسنجانی مقدم
استاد سطوح عالی حوزه علمی خراسان، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد
- دکتر بلال شاکری
استاد سطوح عالی حوزه علمی خراسان، عضو هیئت علمی مرکز تخصصی آخوند خراسانی رحمته الله علیه
- دکتر مهدی محمدی نسب
استاد سطوح عالی حوزه علمی خراسان
- حجت الاسلام والمسلمین سید کمال الدین موسوی دامسکی
استاد سطوح عالی حوزه علمی خراسان
- حجت الاسلام والمسلمین رضا میهن دوست
استاد سطوح عالی حوزه علمی خراسان

❁ داوران و مشاوران علمی این شماره (به ترتیب حروف الفبا)

- حجت الاسلام و المسلمین حسین ادبی چرمی
استاد سطوح عالی حوزه علمیّه خراسان
- حجت الاسلام و المسلمین حسن درجی
استاد سطوح عالی حوزه علمیّه خراسان، استاد دانشگاه علوم اسلامی رضوی
- حجت الاسلام و المسلمین دکتر مصطفی رفسنجانی مقدم
استاد سطوح عالی حوزه علمیّه خراسان، عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد مشهد
- دکتر بلال شاکری
استاد سطوح عالی حوزه علمیّه خراسان، عضو هیئت علمی مرکز تخصصی آخوند خراسانی رحمۃ اللہ علیہ
- حجت الاسلام و المسلمین جعفر فغانی بید سوخته
استاد سطوح عالی حوزه علمیّه خراسان
- حجت الاسلام و المسلمین حمید رضا کامل نواب
عضو حلقه اجتهادی فقه سیاست و حکمرانی مدرسه عالی فقاہت عالم آل محمد صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم
- حجت الاسلام و المسلمین علی محدث اردبیلی
پژوهش گر مدرسه عالی فقاہت عالم آل محمد صلی اللہ علیہ و آلہ و سلم
- دکتر مهدی محمدی نسب
استاد سطوح عالی حوزه علمیّه خراسان
- حجت الاسلام و المسلمین رضا میهن دوست
استاد سطوح عالی حوزه علمیّه خراسان
- حجت الاسلام و المسلمین محمد هادی میهن دوست
استاد سطوح عالی حوزه علمیّه خراسان

راهنمای تدوین و پذیرش مقاله

ضوابط عمومی

۱. مقاله باید حاصل پژوهش نویسنده در زمینه «فقه و اصول» باشد و قبلاً در جایی چاپ یا هم‌زمان به نشریه دیگری ارسال نشده باشد.
۲. مقاله باید در قالب علمی ترویجی شامل: تحلیل، تطبیق، نقد یا نقطه نظر دیدگاه مستدل و تحلیلی نویسنده پیرامون یک مسئله خاص و با قلم روان و رسای فارسی نگارش شده باشد.
 - نکته مهم: مجله از پذیرش مقالات مروری صرف، گردآوری و گزارشی و ترجمه معذور است.
۳. مقالات باید در قالب word با پسوند docx از طریق سامانه نشریه ارسال شود.
۴. ترتیب مقالات هر شماره، بر اساس نظر سردبیر نشریه مشخص می‌گردد.
۵. مسئولیت صحت و سقم مطالب مقاله از جهت علمی و حقوقی به عهده نویسنده است.
۶. حق رد یا قبول و نیز ویراستاری مقاله‌ها برای دوفصلنامه محفوظ است.
۷. مقاله‌هایی که در مرحله بررسی توسط اعضاء هیئت تحریریه قرار گرفته‌اند، بازگردانده نخواهند شد.
۸. تأیید نهایی مقالات برای چاپ در دوفصلنامه، پس از داوری، منوط به موافقت هیئت تحریریه است. همچنین گواهی پذیرش و چاپ مقاله، پس از پذیرش نهایی توسط اعضای محترم هیئت تحریریه صادر می‌گردد.

ساختار مقاله

ساختار مقاله باید شامل قسمت‌های زیر باشد:

- عنوان
- چکیده فارسی
- واژگان کلیدی
- تبیین مسئله (درآمد، مدخل، مقدمه)
- پیشینه تحقیق
- بدنه اصلی
- نتیجه‌گیری
- پی‌نوشت

- فهرست منابع
- عنوان انگلیسی
- چکیده به انگلیسی
- واژگان کلیدی به انگلیسی

نحوه درج مشخصات فردی نویسندگان

۱. اسامی و مشخصات نویسندگان ثبت شده در سامانه نشریه، مبنای درج در مقاله قرار خواهد گرفت؛ بنابراین هنگام درج اسامی نویسندگان، به ترتیب درج نویسندگان توجه داشته باشید.
۲. در صورتی که در سامانه نشریه، نویسنده مسئول مقاله مشخص شده باشد، همان شخص نویسنده مسئول تلقی می شود. در غیر این صورت، فرستنده مقاله به عنوان نویسنده مسئول در نظر گرفته می شود.
۳. تمام مکاتبات و اطلاع رسانی های نشریه با فرستنده مقاله صورت می گیرد.
۴. اطلاعات و مشخصات درج شده از نویسنده/نویسندگان در سامانه نشریه، به عنوان اطلاعات اصلی در نظر گرفته شده و منتشر می گردد؛ از این رو لازم است اطلاعات شخصی و وابستگی سازمانی مندرج در سامانه دقیق و به روز باشد.
۵. شیوه درج وابستگی سازمانی نویسنده/نویسندگان باید دقیق و بر اساس یکی از الگوی های ذیل باشد:
 - اعضای هیئت علمی: رتبه علمی (مربی، استادیار، دانشیار، استاد)، گروه، دانشگاه، شهر.
 - اساتید حوزوی: سطح علمی (مدرس سطح، استاد سطوح عالی، استاد خارج)، رشته تخصصی حوزه علمیه، محل تدریس، شهر.
 - طلاب: سطح تحصیلی (سطح سه، سطح چهار) رشته تحصیلی، حوزه علمیه محل تحصیل، شهر.
 - دانشجویان: مقطع تحصیلی (کارشناسی، ارشد، دکتری)، رشته تحصیلی، دانشگاه، شهر.
 - افراد و محققان آزاد: مقطع تحصیلی (کارشناسی، ارشد، دکتری)، رشته تحصیلی، شهر.
۶. از اشاره مستقیم یا غیر مستقیم به نام نویسنده/نویسندگان مقاله در متن، پی نوشت یا اسم فایل مقاله، خودداری شود.
۷. به هنگام ارسال مقاله، لازم است فرم تعهدنامه که به امضای نویسنده/نویسندگان رسیده است در قالب فایل word یا JPG در سامانه ثبت گردد.

شیوه نامه نگارشی

۱. «دستور خط فارسی» مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی، مبنای آیین خط فارسی و معیار وصل و فصل کلمات است.
۲. چکیده مقاله باید یک پاراگراف باشد.
۳. در مورد کلماتی مانند مسأله، جرأت، هیأت، مسؤول، شؤن، رؤوس و همانند آن‌ها، بر اساس قانون فرهنگستان زبان و ادب فارسی برای تطبیق این کلمات با ساختار زبان فارسی، لازم است همزه‌ای که بر روی «الف» قرار گرفته، به همزه‌ای با پایه «ی» تبدیل شود. بنابراین، به صورت مسئله، شؤن، هیئت، مسؤول و... نوشته می‌شود.
۴. از به کار بردن کلمات غیردقیقی که در زبان محاوره‌ای مرسوم است، پرهیز شود و مقاله با زبان علمی نوشته شود. همانند: چیز، در واقع، ... یا عبارت‌های خالی از معنی: «نگفته پیدا است».
۵. نشانه‌های ، ، : ، ... ؟! با کلمه قبل بی فاصله و با کلمه بعد با فاصله کامل می‌آیند.
۶. نشانه‌های دربرگیر مانند پرانتز و گیومه «()» با درون بی فاصله و با بیرون با فاصله کامل می‌آیند.
۷. برای درج نشانه‌های احترام، پرانتز اول بدون فاصله با نام آن شخص می‌آید: حضرت محمد(ص).
۸. پیشوندهایی نظیر «می» و «نی»، مجموعه «ام، ای، ایم، اید و اند»، ترکیب اسم و حرف به صورت نیم فاصله می‌آیند: می‌روم، خسته‌ام، کتاب‌ها.
۹. برای ایجاد نیم فاصله باید منحصراً از کلیدهای Shift+Ctrl+۲ استفاده کرد.
۱۰. استفاده از گیومه غیرفارسی نظیر "ممنوع است (گیومه فارسی به این صورت « » است).
۱۱. نویسنده باید تا جایی که ممکن است از عبارات عربی استفاده نکند و مفاد آن‌را به زبان فارسی بیان کند (مگر مواردی که استفاده از عبارت عربی ضرورت دارد). همچنین متن مقاله باید به زبان فارسی باشد. از این‌رو از کلمات عربی مانند لذا، ثانیاً، فحوی و... نباید استفاده شود.
۱۲. اگر توضیحات درون پرانتز، دوباره نیاز به توضیح (در داخل همان پرانتز) داشته باشند، از قلاب [...] استفاده شود.
۱۳. اعداد به کار رفته در متن مقاله باید فارسی باشند.
۱۴. تمامی تیترا (غیر از چکیده، واژگان کلیدی و مقدمه یا طرح مسئله) باید شماره گذاری شوند.
۱۵. حجم مقاله حداقل ۵۰۰۰ تا حداکثر ۸۰۰۰ واژه باشد.
۱۶. چکیده فارسی و انگلیسی مقاله حداقل ۱۵۰ و حداکثر ۲۵۰ واژه و واژگان کلیدی بین ۳ تا ۷ کلمه باشد.
۱۷. بین «ج» یا «ص» و مانند آن و عدد بعد از آن‌ها، در ارجاعات و فهرست منابع فاصله وجود ندارد.

۱۸. برای شماره‌گذاری در اولین لایه تیر از نقطه استفاده شود. برای دومین لایه از خط تیره استفاده شود. تعداد لایه‌ها نباید از ۴ مورد بیشتر شود. نمونه:

۱. لایه اول

۱-۱. لایه دوم

۱-۲. لایه سوم

۱-۲-۱. لایه سوم

۱-۲-۲. لایه سوم

۱-۲-۲-۱. لایه چهارم

شیوه ارجاع دهی

۱. ارجاع به منابع و مآخذ در داخل متن، بلافاصله بعد از نقل قول یا اشاره بدان، در داخل دو کمان و با ذکر نام خانوادگی نویسنده، تاریخ انتشار اثر، جلد و شماره صفحه صورت گیرد. مانند: (حسینی، ۱۳۷۶، ج ۲، ص ۸۳) (Gaut, ۲۰۰۵/۳۴۵، آل عمران/۲۳). اگر دو یا چند اثر از یک نویسنده، تاریخ انتشار یکسانی داشته باشند، این آثار با ذکر حروف الف، ب و ... در منابع فارسی و a و b و ... در منابع انگلیسی، پس از سال انتشار از هم متمایز شوند. مانند: طباطبائی، ۱۳۷۴ الف، ج ۲، ص ۴۰).

۲. در صورت تکرار منبع در ارجاعات درون متنی، اگر نویسنده و منبع قبلی، یکسان باشند از «همان» یا "Ibid" استفاده می‌شود و سپس جلد یا صفحه مدنظر بیان می‌شود. اما اگر نویسنده یکسان و کتاب مختلف باشد، از «همو» یا "Idem" استفاده می‌شود و سپس سال نشر، جلد و صفحه مدنظر ذکر می‌شود.

۳. اگر چند نویسنده برای کتاب یا مقاله وجود دارد، قبل از نام آخرین نویسنده فقط «و» آورده می‌شود و نشانه ویرگول حذف می‌شود.

۴. در ارجاع درون متنی برای کتاب یا مقاله دارای سه پدیدآورنده و بیشتر، فقط نام نویسنده اول و برای بقیه قید «همکاران» ذکر می‌شود؛ مثال: (محمدی و همکاران، ۱۳۹۱، ص ۱۲).

۵. در ارجاع دهی درون متنی برای مقاله‌های با حداکثر دو پدیدآورنده، تکرار نام همه پدیدآورندگان در ارجاع دهی‌های بعدی الزامی است.

۶. زمانی که لازم است یک مطلب را به بیش از یک منبع، ارجاع درون متنی دهید، از «؛» برای فاصله گذاشتن میان دو منبع استفاده کنید. برای نمونه: (طباطبائی، ۱۴۱۴ق، ج ۱، ص ۷۸؛ مطهری،

۱۳۷۵، ج ۲، ص ۲۲).

۷. در ارجاع‌های درون متنی الزاماً درج نقطه باید بعد از پرانتز قرار گیرد. همانند: است (طباطبایی، ۱۴۱۴ق، ص ۸).

۸. در نقل قول‌های مستقیم، نقطه پایان جمله و پس از پرانتز می‌آید. برای نمونه: یکی از اندیشمندان معاصر در مورد ماهیت حشر در روز قیامت معتقد است: «آنچه در مسئله قیامت مطرح است...» (مطهری، ۱۳۸۶، ص ۲۱۳).

۹. در ارجاعات درون متنی اگر از دو صفحه پشت سر هم استفاده شده، شماره صفحات با حرف واو عطف می‌شوند و اگر از چند صفحه استفاده شده، بین صفحات اول و آخر «تا» نگاشته می‌شود.

۱۰. تنظیم فهرست منابع بایستی به تفکیک و ترتیب ذیل اقدام شود:

منابع فارسی: کتاب، مقاله، پایان‌نامه.

منابع عربی: کتاب، مقاله، پایان‌نامه.

منابع انگلیسی: کتاب، مقاله، پایان‌نامه.

۱۱. در فهرست پایانی، منابع به صورت زیر معرفی شوند:

• کتاب: نام خانوادگی، نام نویسنده/نویسندگان، (سال انتشار)، عنوان کتاب با حروف ایرانیک (مورب خوانیده به چپ) و برجسته یا بولد، نام مصحح یا مترجم، شماره چاپ، محل نشر: نام ناشر.

• مقاله: نام خانوادگی، نام نویسنده/نویسندگان، (سال انتشار)، «عنوان مقاله» (داخل گیومه)، نام مجله یا مجموعه با حروف ایرانیک (مورب خوانیده به چپ) و برجسته یا بولد، شماره مجله و مجموعه، شماره صفحات مربوط به مقاله.

• منابع اینترنتی: نام خانوادگی، نام نویسنده، تاریخ انتشار، «عنوان مقاله» (داخل گیومه)، نام وب‌سایت (یا عنوان نشریه الکترونیکی همراه با مشخصات نشریه) با حروف ایرانیک (مورب خوانیده به چپ) و برجسته یا بولد، صفحه/پاراگراف، نشانی اینترنتی، تاریخ دسترسی.

۱۲. در مورد تقریرات درس، بایستی نام صاحب درس (صاحب نظر) به عنوان پدیدآورنده ذکر شود؛ مثال: صدر، سید محمدباقر، (۱۴۱۷ق)، بحوث فی علم الأصول، مقرر: سید محمود هاشمی شاهرودی، چاپ ۳، قم: مؤسسه دائرة المعارف الفقه الاسلامی.

۱۳. در فهرست منابع، فقط برای نویسنده اول نام خانوادگی پیش از نام کوچک می‌آید. در کتب و مقالات با دو و سه نویسنده، نویسنده دوم و سوم به ترتیب با نام کوچک و نام خانوادگی و برای بیش از سه نویسنده، «نام نفر اصلی+دیگران» درج شود.

به عنوان نمونه: قربانی، عباس، مسلم احمدی، سید مجتبی میردامادی، (۱۴۰۱)، «واکاوی دلالت فراز یا من دل علی ذاته بذاته دعای صباح بر برهان صدیقین»، دوفصلنامه آموزه‌های حکمت اسلامی، ش ۱، ص ۹۳ تا ۱۱۴.

سلحشور سفیدسنگی، زهره و دیگران، (۱۴۰۱)، «بررسی مسئله تجرد ابصار از دیدگاه حکمت متعالیه و عصب شناسی»، دوفصلنامه آموزه‌های حکمت اسلامی، ش ۱، ص ۱۱۵ تا ۱۳۴.

۱۴. چنانچه کتابی فاقد ناشر، محل یا تاریخ نشر باشد، در فهرست منابع این گونه نوشته می شود: «بی نا» (یعنی فاقد ناشر) - «بی جا» (یعنی فاقد محل انتشار) - «بی تا» (یعنی فاقد تاریخ انتشار).

۱۵. نظم منابع باید بر اساس الفبای نام خانوادگی نویسندگان باشد.

۱۶. قرآن و نهج البلاغه به ترتیب در ابتدای بخش منابع درج شده و در ردیف الفبایی قرار نمی گیرند.

۱۷. تمامی منابع به جز قرآن و نهج البلاغه شماره گذاری گردد.

۱۸. اگر چند اثر از یک نویسنده در یک ردیف الفبایی پشت سر هم قرار گرفتند، حتما باید نام نویسنده درج شود، (استفاده از خط تیره برای عدم تکرار نام نویسنده نادرست است).

۱۹. تمام منابعی که در فهرست منابع درج می شوند، باید در متن، استفاده شده باشند (منابعی که صرفاً برای مطالعه و آگاهی بیشتر مخاطب در متن معرفی شده اند و در متن به آن ها ارجاع داده نشده، نباید در بخش کتاب نامه درج گردند).

۲۰. تاریخ های ذکر شده در مقاله، اگر هجری شمسی باشند، بدون هیچ نشانه ای بیانند، در غیر این صورت برای تاریخ هجری قمری، علامت اختصاری «ق» و برای میلادی، علامت اختصاری «م» بیاید.

۲۱. اگر مقاله یا کتاب مورد ارجاع به زبان انگلیسی انتشار یافته است، پژوهشگر باید در نخستین دفعه ای که نام این پدیدآورنده را ذکر می کند، در پانویس معادل بیگانه آن را بیاورد.

۲۲. عناوین افراد مانند دکتر، مهندس، آیت الله و امثال آن ها به استثنای «سید» که بخشی از نام فرد است در ارجاع درون متنی و فهرست منابع حذف می شوند. تنها عناوین امامان و کنیه آن ها آورده می شود. مانند امام علی علیه السلام یا امیرالمؤمنین علیه السلام.

۲۳. در صورت نیاز می توانید از عنوان محقق در ابتدای نام اشخاص استفاده کنید.

۲۴. تنها استثنائات مجاز در استفاده از عنوان، مختص به علامه حلی رحمته الله علیه، شیخ طوسی رحمته الله علیه و امام خمینی رحمته الله علیه است.

۲۵. منابع و محتوای مربوط ارجاعات توضیحی مانند صورت لاتین کلمات، شرح اصطلاحات و مانند آن، در بخش پی نوشت ها آورده شود.

۲۶. تمام پی‌نوشت‌ها در پایان مقاله و قبل از فهرست منابع به ترتیب و با شماره مسلسل آورده شود.

۲۷. دو فصلنامه «در مسیر اجتهاد»، با احترام به قوانین اخلاق در نشریات، تابع قوانین کمیته اخلاق در انتشار (COPE) بوده و از آیین‌نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در آثار علمی، پیروی می‌نماید. از این رو تمامی مقالات، قبل از ارزیابی در سامانه مشابهت‌یاب «سمیم‌نور» بررسی می‌شوند و در صورت احراز تقلب یا کپی بودن، از مرحله ارزیابی خارج می‌گردند. ملاک و میزان تقلب اعم از معیار کمی (مشابهت بیش از ۲۰٪ عبارات) و معیار کیفی (مشابهت بیش از ۳۰٪ محتوا و مدل ارائه، نوآوری) است.

فهرست مقالات

- تفاوت عام و مطلق و کاربرست های اصولی آن..... ۱۳
علی منفردی، رضا میهن دوست
- بررسی علامت بودن استعمال بر معنای حقیقی از دیدگاه فریقین..... ۳۳
عباس رضائی، بلال شاکری
- امکان سنجی فقهی جواز شرط بندی با تجهیزات جنگی نوظهور..... ۴۷
مسعود رازقی، حمید رضا کامل نواب
- بررسی تأثیر دباغی بر تطهیر پوست میتة از دیدگاه فریقین..... ۷۳
محمد عربشاهی، احسان عزیزی، مصطفی شاهبازی
- بررسی رشوا ارتشا در فقه امامیه و حقوق ایران..... ۹۷
محمد مهدی خیرخواه، الیاس غلامی
- بررسی میزان مداخلیت قید «اضلال عن سبیل الله» در حرمت غنا..... ۱۲۵
امیر رضا زاده، رضا میهن دوست

In the name of Allah
the most gracious, the most merciful

Journal of On The Path of Ijtihad

Vol.2, No.2, Spring and summer 2025

According to Article 13 of the Press Law approved by the Islamic Consultative Assembly on 1986/03/19, a license to publish a publication on the path of ijtihad in the field of theology and Islamic teachings (specialized) in Persian and in the order of publishing a bi-quarterly, with a nationwide scope and the type of publication of a magazine, was issued by the Ministry of Culture and Islamic Guidance under the name of Khorasan Seminary-Nawab Higher Seminary on 2023/11/27 with registration number 94714.

Issn: 3060-8430 Eissn: 3092-6734

Concessionaire: **Navvab Higher Islamic**

(Supported by Khorasan seminary)

Seminary Director: **Mohammad Esfandiari**

Chief-in-E: **Mostafa Amiri**

Director Editorial Secretary: **Seyed Sadegh Seyedan**

Editor: **Mohammad Beheshti Vand**

Page layout: **Hashem Dehghanian Haghighi**

Address: **Mashhad, beginning of Shirazi Street, next to the Holy Shrine.Navvab Higher Islamic Seminary.**

Postal code: **1143633719**

Contact number: **051-32259559 (503)**

E-mail: **DMI.PAJOOHESH@H-NAVVAB.IR**

DMI.JOURNALS.HOZEHKH.COM